

Kronik Nordjyske.dk søndag den 17. maj 2015

Er det blevet for svært at gå i skole?

ELEVER: Vi møder i dag i vores arbejde som børnepsykologer en voldsom vækst i antallet af børn, som er holdt op med at gå i skole.

Vi møder også i vores arbejde mange børn, som stadig går i skole - i hvert fald det meste af tiden - men som bruger alle deres kræfter og al deres energi på at komme i skole og klare skoledagen.

Børn som reagerer voldsomt hjemme - med angst og bekymring, manglende selvværd, vrede og irritabilitet, forhøjet konfliktniveau og tristhed.

Børn som om aftenen er bange for morgendagen, når der er skole.

Børn som om morgenen er bange for skoledagen, der kommer.

De er bekymrede for anderledes skoledage, bekymrede for ustrukturerede skoledage, hvor de ikke ved, hvad der skal ske, eller hvilke krav de skal opfylde. Eller de er bekymrede for de krav, de ved, der stilles i skolen, som de ved, de ikke kan opfylde.

Vi møder det samme billede, uanset hvem af vores samarbejdspartnere, vi er i kontakt med: Ansatte i psykiatrien fortæller om det. Privatpraktiserende børne- og ungdomspsykiatere fortæller om det. Andre psykologer, der møder børn i deres daglige arbejde, fortæller om det. På de enkelte skoler fortæller lærere og ledelse, at de nu har mange elever, som er holdt op med at gå i skole.

Socialrådgivere fra modtagelsen i familiegrupperne fortæller, at de modtager et støt stigende antal underretninger fra skoler om børn, som er holdt op med at gå i skole. Og i vores daglige arbejde som børnepsykologer oplever vi et stærkt pres på henvendelser om børn, som ikke længere går i skole. Det er som om, vi oplever en epidemi af skolevægning.

Som fagpersoner på børneområdet (for slet ikke at tale om familierne – børnene og deres forældre, hvis dagligdag er holdt op med at fungere) står vi magtesløse over for et problem af et hidtil ukendt omfang.

Det er ikke længere meningsfuldt at nøjes med at forsøge at løse problemet på individniveau. Og det er ikke længere meningsfuldt at tro, at vi kan nøjes med at forsøge at løse problemet som isolerede fagpersoner.

Det drejer sig ikke længere om enkelte skoletrætte elever i udskolingsalderen fra traditionelt tungt socialt belastede familier med en familiehistorie, hvor skolegang er problematisk. Det drejer sig om børn fra alle mulige familier og børn i alle aldre. Vi møder børn, der er holdt op med at gå i skole allerede i første og anden klasse. Hos fagpersoner kan man møde mange forskellige ”overlevelsesstrategier”:

Nogle trækker sig, lukker sagen, eller opretter slet ikke en sag, i passiv accept af alligevel ikke at kunne udrette noget.

Der er også mange forsøg på at sende problemet videre: F.eks. kan man vælge at se problemet som en isoleret angstlidelse hos barnet, som derfor skal henvises til kognitiv terapi hos en psykolog. Men problemet kan ikke længere fixes på den måde.

Skolen er stadig for svær for alt for mange børn.

Når afmagten melder sig hos de professionelle, kan der også let ske det, at familierne til de skolevægrende børn mistænkeliggøres, F.eks.: ”I skolen har vi kun set en sød og glad elev.

Vi kan overhovedet ikke genkende forældrenes beskrivelser. Det må være en samspilsproblematik i hjemmet.

Faktisk ser vi slet ikke noget skoleproblem - bortset fra at hun ikke kommer her mere!” (Her er det tit overraskende, at problemet på den ene side defineres som en opdragelsesproblematik i hjemmet, samtidig med at barnet er beskrevet som en absolut mønsterelev, lige indtil hun holdt op med at komme i skole).

Selvfølgelig findes der også samspilsproblemer i familier. Og selvfølgelig bliver samspillet i de ramte familier påvirket af, at dagligdagen er holdt op med at fungere, fordi barnet ikke mere går i skole og lever et almindeligt børneliv. Men det er ikke det, der er på spil i forhold til den voldsomme vækst, vi i dag oplever i antallet af børn, som er holdt op med at gå i skole.

Noget af problemet handler uden tvivl om inklusion.

For cirka en måned siden så vi eksempelvis en undersøgelse foretaget af Autismeforeningen, som viste, at hvert tredje barn med en autisme-diagnose ikke kommer i skole.

Nogle børn tåler ikke at blive placeret i en almindelig klasse med 26 elever, men har brug for at være i et skolemiljø, hvor rammerne og kravene i langt højere grad kan tilpasses barnets behov frem for den omvendte situation, at barnet med autisme konstant skal forsøge at tilpasse sig på flertallets betingelser uden at besidde forudsætningerne for dette.

Men udfordringerne ved inklusion er langt fra hele forklaringen på den epidemi af skolevægring, vi i dag oplever.

Problemet rækker udover et spørgsmål om, at nogle børn med diagnoser og særlige behov ikke kan holde til den danske skolemodel. Selv om denne gruppe af børn naturligvis er ekstra udsat og sårbar i forhold til den udvikling, vi ser.

Flere og flere børn uden særlige vanskeligheder og uden særlige behov kan ikke holde til den danske skolemodel. Børn, der har bare en lille smule svært ved at skabe overblik og planlægge selvstændigt, falder igennem i en lang skoledag, der er præget af stadig mere flydende struktur - eller mangel på struktur.

De møder en skoledag med mange skift, nye og skiftende krav, mere ansvar for egen læring, skiftende og nye lærere, og skiftende og nye grupper af børn, som det enkelte barn skal forholde sig til og arbejde sammen med i hyppige emneuger på tværs af klasser og på tværs af årgange. Elever helt ned i de yngste klasser skal forholde sig til at planlægge egen arbejdsindsats og reflektere over egen læringsproces.

Lærerne har mindre tid til forberedelse, og undervisningen er derfor mindre forberedt. Det betyder flere overraskelser og ”hovsa-løsninger” i løbet af en skoledag og mindre struktur og mindre forudsigelighed og mere oplevet kaos.

Vi har i dag fået skabt en skole, der er så uoverskuelig og kompleks i sine krav til børn, at stadig flere børn udvikler angstsymptomer og taber selvværd og til sidst holder helt op med at gå i skole. Kravene til, hvad børnene i den moderne danske skole skal kunne overskue og klare selvstændigt, er større, end hvad mange af dem faktisk er i stand til. Ikke fordi de nødvendigvis har særlige vanskeligheder eller diagnoser, men fordi de er børn.

Vi vurderer, at vi i dag befinder os i en ny situation, som kræver, at vi mødes som fagpersoner på tværs af sektorer for i fællesskab at forholde os til et problem, der har en strukturel karakter, i stedet for at blive ved med alene at se det som et individuelt problem, som resulterer i en sygeliggørelse af det enkelte barn.
